

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas
Extranger. 5.

MALAS NOTICIAS

—¿Anar á la Garriga, ó á Caldetas ó á Argentona es un disbarat?... ¿Per qué?
—Perque jo 'n vinch y sé que no s' hi fa res. Tots els senyors lluhits van ab espadenyas.

EL TEATRO CATALÁ

JA vé de molt temps la qüestió d' establir á Barcelona un *Teatro Municipal*; pero aquesta vegada sembla que la cosa va de veras, y no per que al Ajuntament li sobrin els diners, sino per que may com ara 's presenta l' ocasió de fer un *ambo*.

Ab ben pocas paraulas, ó millor dit, ab una senzilla fórmula matemática m' explicaré:

T. M. = T. C.

La T. vol dir *Teatro*: la M. vol dir *Municipal* y la C. vol dir *Catalá*.

¿Me comensan á entendre?

Fins ara la creació de un *Teatro Municipal* significava senzillament un Teatro més agregat als molts, bons ó dolents, provisionals ó definitius, barracas ó edificis, qu' existeixen á Barcelona: pero avuy significa una cosa més gran y més gloriosa, avuy equival á donar alberch digne y definitiu á una de las més hermosas manifestacions de l' ánima catalana.

De manera que la conveniencia de un *Teatro Municipal* á secas podria discutirse, mentres que la construcció de un *Teatro Catalá Municipal* es una necessitat imperiosa, ineludible, en els actuals moments d' esclat del esperit de Catalunya en que tots els fills de la terra senten els afanys d' afansar y enaltir la personalitat de la seva mare benvolguda.

Y ningú més indicat que l' Ajuntament de Barcelona pera pendre la iniciativa, tractantse de una institució com el Teatro de carácter colectiu y de fins eminentment culturals, puig ben fàcilment se compendrà que tan sols amparantla una Corporació popular, podrá cumplir el seu objecte, de una manera adequada y digna y sense funestos desviaments.

Lo que fan els governs de tots els païssos ab sos respectius Teatros nacionals, es just y convenient que ho fassi l' Ajuntament de Barcelona ab el Teatro catalá.

* * *

Porta ja 'l *Teatro catalá* prop de mitj sigle d' existencia; conta ab un repertori considerable y ab un núcleo de actors inteligents, y no li ha faltat may l' afició del públich. Algunas de las obras de sos últims temps han traspasat las fronteras, havent sigut aplaudidas en distints païssos. Té, per consegüent, el *Teatro catalá*, personalitat propia y ben definida.

Y no obstant y la vitalitat que suposa 'l fet de ser fill tot aixó, de la iniciativa individual y de un entusiasme, casi sense més recompensa que la gloria y la satisfacció del amor propi dels actors, avuy se troba modestament instalat, tal com ho estava quan va créarse, y á mercé d' empreses generalment més atentas al negoci, que á la gloria y al prestigi de la institució.

Totas las probaturas que s' han fet pera desvincularlo han resultat poch menos qu' estérils, y es que la vida teatral, propensa á las rivalitats y erisada de contratemps, no s' avé gayre á las competencias de las colectivitats privadas.

Aixís Barcelona ha pogut presenciar la briosa empenta del *Orfeo catalá*, que ha cristallizat en el magnífich y sumptuós edifici del carrer de Sant Pere més alt, y no ha tingut may la fortuna de salvar la constitució de una gran Societat Protectora

del *Teatro catalá*, que agabellant tots els bons elements qu' en actors y autors existeixen, haja creat una institució robusta y respectable, ab casa propia y vida assegurada.

Tothom que senti l' amor á Catalunya—y avuy no hi ha un sol esperit catalá qu' en aquest respecte flaqueji—aplaudirá per endavant las iniciativas del Ajuntament si al seu propósit de crear un Teatro Municipal, hi afegeix la condició de que aquest edifici ha de ser el temple del *Teatro catalá*, tenint en compte lo que diu el conegut adagi de la terra:—«La casa fa l' home.»

Aixís també l' edifici farà l' institució.

* * *

De Teatro pera l' ópera ja 'n tenim un y ben grandios: el *Liceo*; de saló de concerts ne teniam també un de magnífich: el *Lirich*, en mal hora desaparegut, pero substituhit avuy per l' hermosa sala de concerts del *Orfeo catalá*. El *Principal*, de gloriosa historia, podria habilitarse com á *Teatro Municipal*, si consentís reformas apropiadas á la vida moderna expansiva y ostentosa; pero no essent aixó possible, cal considerarlo sols com un venerable recort arqueològich, molt digne de ser conservat y utilitat ademés á despit de sas esquifidas dependencias, per las notables condicions de la seva sala d' espectacles... Y aquí s' acaban lo que podriam dirne veritables teatros barcelonins, essent tots els restants edificis construccions lleugeras y de carácter provisional, barracas més ó menos adornadas.

Per consegüent nosaltres som partidaris de que 'l *Teatro Catalá Municipal* s' alsi de nou, ja en qualsevol dels solars de la ciutat vella que 's considerin més apropiats, ja en un punt hen avinent de la ciutat nova, lo qual ho considerém una mica més difícil dat el gran desenrotllo que han adquirit las construccions particulars en las vías més céntricas. Y creyém ademés que unit al *Teatro catalá* deuria instituhirs'hi un Conservatori de Declamació, que abonés ab una bona ensenyansa técnica y práctica, las condicions naturals dels alumnes destinats á dotar l' escena catalana de bons actors, ja que no basta avuy tenir facilitat y instint pera brillar en el teatro.

Ab aquests elements es inductable que 'l *Teatro catalá* tindria una base ferma de prosperitat y de prestigi.

* * *

Per lo tocant al seu funcionament, la Corporació Municipal ó la Junta gestora que 's designés al efecte podria ceder la seva explotació, previ concurs, á n' aquella empresa que oferís millors garantias de acert, tant en lo relatiu á las obras que hagués de posar en escena, com també al quadro de actors encarregats de interpretarlas y á la seva apropiada presentació, buscant en tot la perfecció y 'l decoro ab preferencia al fàcil afalach de las sensacions. El *Teatro catalá* hauria de ser una escola de bon gust y de cultura; y no hi ha dupte que 'l públich s' hi aniria fent, rectificand algunas de sas actuals aficions sobradament extraviadas. ¿Qu' es lo que no pot, entre nosaltres, l' amor á lo nostre, á lo genuí, á lo típic y característich? Estimant á Catalunya, s' esmeraria 'l poble en procurar la seva gloria.

Y 'l *Teatro catalá* hauria d' esser un reflecte de la nostra vida social, que té per característica la fraternisació de tots els estaments. En pocas ciutats del mon apareix tan potent l' esperit democrátich. Aquellas barreras infranquejables qu' en altres punts separan á la gent segons la seva condició, á Barcelona 's pot dir que no existeixen. May se veu tant aixó com en las grans festas populars, en que

la barreja de la gent se resolt en una gran harmonia de goigs tranquils, de comediment exemplar y de respecte mutu.

Aixís el *Teatro Catalá Municipal*, obert á totes las classes y assequible fins á las més modestas, deuria ser una manifestació permanent de aquest esperit de fraternitat social, una institució aristocrática y democrática al mateix temps, segons expressió atinadíssima del actual arcalde accidental Sr. Bastardas.

Es cert, com ha dit D. Albert, que 'l municipi barceloní ab preferencia á tot ha de dotar á la ciutat de bons edificis destinats á escoles; pero ¿per ventura 'l *Teatro Catalá Municipal* no fora per tothom, per xichs y grans, per pobres y richs, una gran escola d'educació, de civilitat y de bon gust?

P. DEL O.

LOGICA

Menteix qui 't d'ú que 'ls teus ulls
son dos brillants; igualment
que 'l que 't dirá que son d' or,
tos fins y rossos cabells;
que tas dentetas son perlas;
tos llabis, coral també...
perque si t' ho tens de vendre
no te 'n darán cap diner.

J. MORET DE GRACIA

MODERNISME

Que 'l món camina, m' ho havia dit en Pelletán; que

*hoy las ciencias adelantan
que es una barbaridad,*

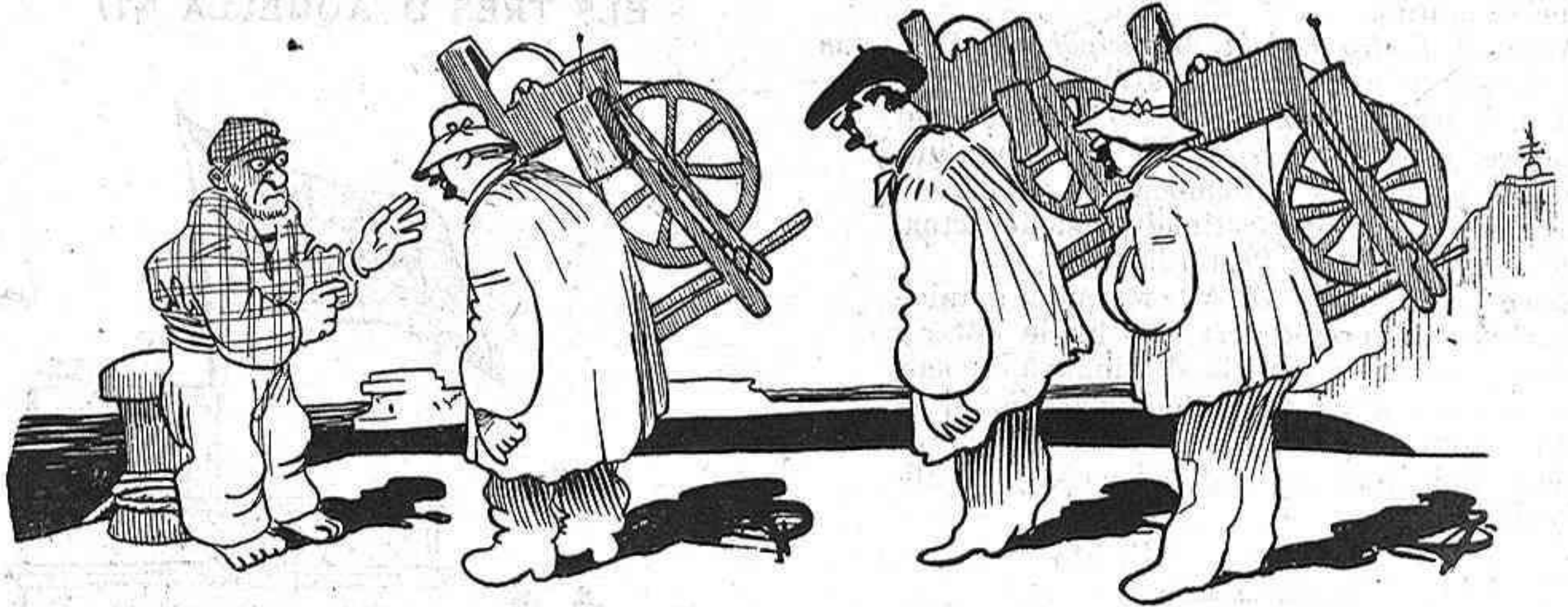
ho sabia per en Ricardo de la Vega; pero ni posant en la prosa del un y en els versos del altre tota la fé de que un hom es capás, havia arribat jo may á suposar que l' adelanto de las ciencias fos tan estupendo ni que 'l món caminés ab una velocitat qu' es avuy admiració

ELS TRES D' AQUELLA NIT

—¿Qué fém?... ¿Torném á donarli un altre susto?

ELS FRANCESOS DE BARCELONA

—¿Qué van á ferhi á Casablanca?

—Nus hi aném á donar securs als nostres freres que 's cuydan d' aixó de la penetració pacífica.

dels nostres ulls y mal dissimulat terror de la nostra ánima...

Destacant sobre 'l pilot de *partes* que aquest día 'ns arribavan de Casablanca, n' hi havia un que deya poch més ó menos:

«En mitj del combat y en els llochs de més perill, s' ha vist al representant d' una casa estrangera impressionant cintas cinematográficas.»

¿S' imagina el lector la escena espelusnant que aquestes breus líneas sintetisan?

Allá, els barcos francesos, in-mòvils sobre l' aygua, enviant á la desdixada ciutat mora un surtidor infernal de bombas y granadas.

Aquí, las murallas cayent, els temples arrunantse, las casas bambolejant al formidable espattech dels projectils de las naus republicanas.

Y entre 'ls uns y 'ls altres, com qui 's mira una lluyta de galls ó una batalla de *confetti*, el despreocupat fotógrafo impressionant películas pera enviarlas en el primer correu á la casa que representa.

¿Cuán, els inventors del cinematógrafo, havían pogut somiar que 'l seu candorós descobriment arribaria á tenir aplicacions tan aterradoras?

¡El graciós y enjogassat cinematógrafo dels primers temps!... ¡Qué lluny la veyém ja aquella màquina ignocenta!

Totas las escenas per ella reproduhidas portavan als llavis la riella y al cor l' alegría sana y vivificadora.

Una gentil pageseta donava menjar á un remat d' ocas que, golosas y impacientas, li estiravan el davantal y probavan de mossegarli las camas.

Un aixám de xicots se banyavan al riu, amenisant el bany ab batussas de grapats d' aygua y tamborellas á la sorra!...

Ara era 'l divertit quadro d'

una ventada que s' emportava els barrets dels transeunts y aixecava atrevida las faldillas d' una senyoreta.

Ara, la reproducció d' unas barallas de vehinat, ahont no 's veyan més armas que l' escombra d' una portera, el plomero d' una criada y las unglas de dugas ó tres vellas revoltosas...

Avuy... El telegrama de Casablanca ho diu ben clar. Pera que 'l públich,—quinze céntims entrada

general y vinticinch preferencia,—pugui presenciar ab tota comoditat el bombardeig de la infortunada població, un operador curat de sustos ha anat allá, y situat en els llochs de més perill, ha prés ab la major escrupulositat unas quantas películas del interessant espectáculo.

Trobada la orientació y pres l' impuls, espanta pensar la inmensa varietat d' aplicacions que al endiablut cinematógrafo veurém donar en no llunyana fetxa.

L' aparato al coll y 'ls ulls ben oberts, els representants de las casas productoras de cintas cinematográficas correrán pel món en busca d' aventuras dignas de ser retratadas.

A lo millor, á la vora d' un bosch, topará un d' ells ab un personatge de pàlit semblant y misteriós aspecte.

—¿Qué veniu á ferhi aquí?—li preguntará 'l retratista, olorant un assumpto nou y d' éxit més que probable.

—¿A vos qué us importa?

—Parleu y deixeuvos de subterfugis. ¿Qué veniu á fer?

—Vull suicidarme.

—¿De veras?.. Correu, no perdeu temps, ara que la llum es magnífica.

—Lo mal es que voldría penjar-me y no tinch corda.

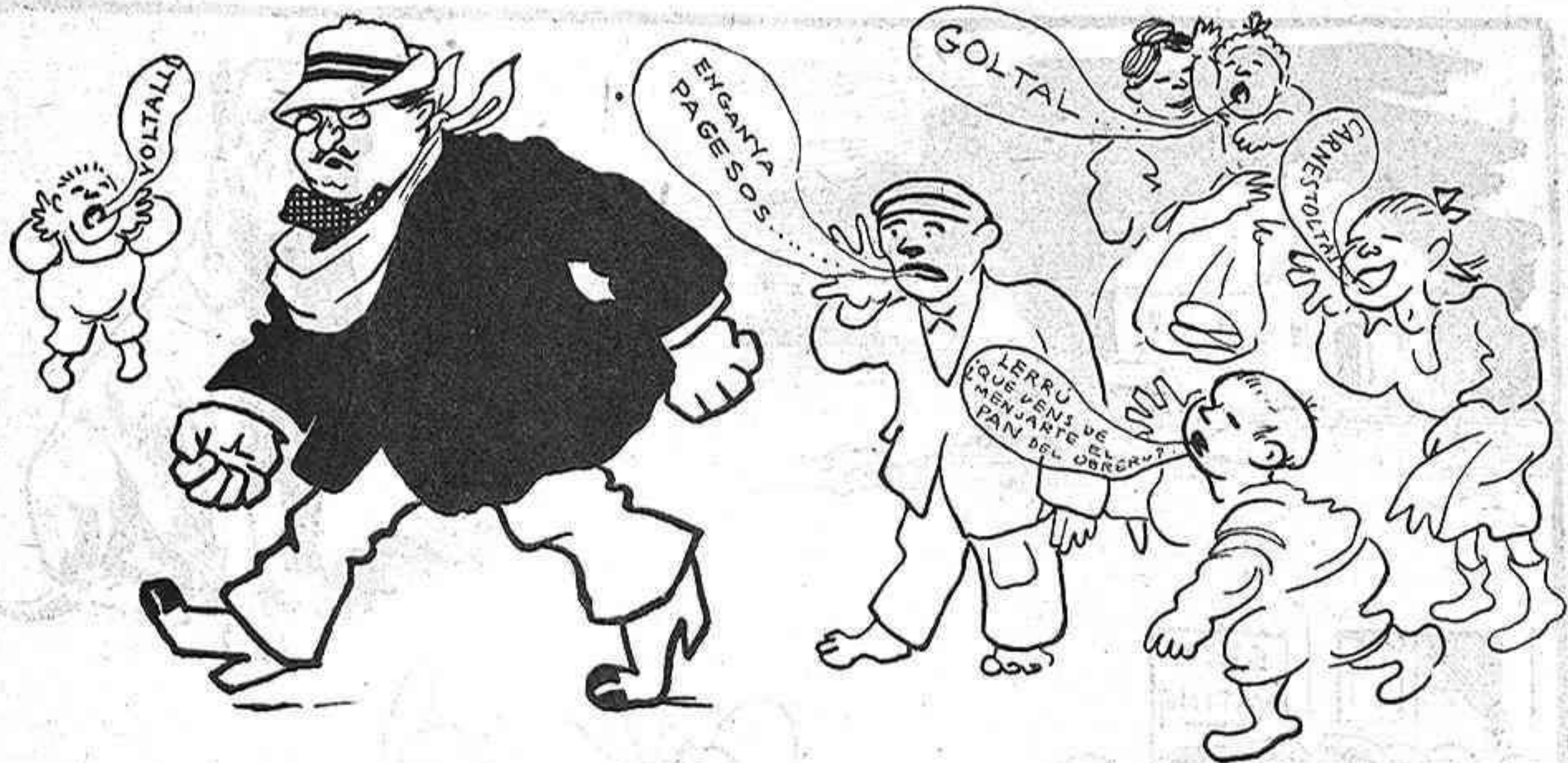
—Jo us en deixaré una... Teniu... No us fassi por, encare qu' es prima. El cánam resisteix molt pes.

«VEINTE AÑOS DESPUÉS»

—¿Aquesta es aquella ayrosa y aixerida masovera?

ICÓM S' HA DE VEURE!

—«¡Aprended, flores, de mí, lo que va de ayer á hoy!»

—Mil gracias. ¿Voleu fer el favor d'ajudarme á passarla per dalt d'aquesta branca?..

—¡Ja ho crech!.. Ab remoltíssim gust.

Mercés al generós concurs del diligent fotógrafo, el suicida farà tranquilament el seu fet, y als pochos días en els primers cinematógrafos d'Europa s'exhibirá una película de cinch cents metros titulada: «L'home penjat en un bosch d'alzinas.»

¿Que no?..

Admés l'exemple del operador de Casablanca, res ha de semblar ja impossible.

Els suicidis, els desafios, els crims, las més espantosas aberracions de la naturalesa humana poden y deuen figurar, minuciosament reproduhidas, en la blanca tela dels cinematógrafos.

Si s'considera interessant oferir á la pública curiositat l'espectacle d'una ciutat que 'ls canóns d'uns barcos de guerra están arrasant, ¿per qué no s'ha d'exhibir el quadro de dos homes que 's treuhen el fetje, d'un condemnat que puja al tablado, d'un infelís que s'aixeca la tapa del cervell?

El món camina... Hoy las ciencias adelantan...

¡Visquém y vejém!..

A. MARCH

FRACÁS

Un oradó, ó més ben dit, un tipo d'aquests que passen per afamats oradors no sent res més que xerrayres, cert diumenje en l'ateneo d'una vila de montanya fent una arenga ó discurs pronunciá aquestas paraulas: —Senyors, verdaderament está perduda la Espanya per culpa d'aquests polítichs que no saben governarla.

¡Ah senyors! ¡qu' es trist aixó! Verdaderament fa llástima, porque 'ls obrers... la familia... ¡oh, sí! pero no es llunyana la fetxa en que tots plegats ens aixecarem en massa y llavors... ¡ah! no hi ha dupte, farém la gran escombrada porque... verdaderament...

té de brillar nostra Patria...

Al sé aquí del seu discurs, un del públich va aixecarse y ab sorpresa de tothom aixís va dí ab veu ben clara:

—Senyors, verdaderament... ¡oh, sí! no pot pas duptarse, el senyor qu' ara ha parlat m' ha fet agafar migranya.

J. PONT Y ESPASA

GLOSARI

En Lerroux desconeix el noble gest de la franca rialla. Ell no'n sab res de la salut que tanca'l riure dels infants, ni de la grandesa que's dibuixa en la ganyota de Mefistòfeles. La crosta imperial dels seus llavis molçuts no's contrai ni's dilata a l'impuls de les gràcils formes de la caricatura. El seu cor és insensible a la sàtira, lo mateix que la seva butxaca ho és a les factures. En Lerroux no'n té res de rioler; cert és que si ho fos ja no seria Emperador. Un emperador am pessigolles no té raó de ser.

Mes en el món dels imperis passa que, com més seriosos estan els emperadors, més ganes de riure'ls agafan als súbdits. Succeeix com amb el Carnestoltes... és a dir, com amb en Lerroux.

Toff... Toff... Toff... Toff..... Ja som a Puigcerdà, i ja entrem al teatre. Comença la representació de Merienda

«VEINTE AÑOS DESPUÉS»

—¡Aquest es aquell pimpollo que tantas cosas me deya?

NOTAS AFRICANAS

Bombardeig de Casa-blanca.—El Moro.—La kábila.—Solemne inauguració de la guerra santa.

Fraternal d'en Rusiñol. L'escena té lloc en una montanya bastant pelada aprop d'una gran ciutat. Don Prudenci, el protagonista, ha organitzat allí, en plena natura, una gran brenada en la que hi concorren tots els homes, totes les dones i totes les criatures del seu partit, que més que partit ve a ser una especie de Colla de Sant Mus. Allí esclaten els correigionarios en esglais gastronòmics-polítics, que acaben amb un gran himne revolucionari amb música del Valz de las olas. Allí és portat en triomf, a tall de Marat, Don Prudenci, qui arenga a les masses inculcant-les-hi tota mena de drets i cap dever. Allí és increpat el Amigo, qui, am l'excusa de no tenir més armes que la forquilla, es desdii d'anar a la revolta, escorrent el bulto entre la multitud... I allí és, finalment, atropellada una nena vestida de República, que am molt bon sentit recull un home del poble sà, republicà sens trampa, i, entregant-la a sa mare, li diu: «Guardeu-la, mestrega; guardeu-la pera mellor ocasió».

El noble gest de la franca riulla ha aparegut en el rostre de tots els espectadors, sin distinción de ideas.

A Barcelona tot-hom anirà a veure-la, aquesta comedia. Tot-hom, menos en Lerroux.

Perquè en Lerroux és incapaç de riure-hi.

XARAU

LLIBRES

ROSES.—Poesies de MIQUEL DE PALOL.—Rosas encasas, rosas mústegas, de tot hi ha en el petit llibre del

poeta, enamorat de las tendencias de aqueixa literatura decadent que alguns s' esforsan per' aclimatar en el terror de Catalunya, y no sempre ab fortuna, porque tant el nostre llenguatge precís y concret com el nostre caràcter seré y ferm, no s' avenen prou bé ab las emboyradas vaguetats. No pot negarse emperó que aquestas produccions revesteixen moltes vegadas un veritable encís.

En l'aplech del Sr. Palol, entre composicions disfudadas, qu' espurnejan reflectes de altrás obras degudas als mestres en el género, se n' hi llegeixen algunas de ben originals y ben sentidas, entre las quals, y com una mostra de las particulars condicions del poeta, ens doném el gust de copiar la següent:

LES ROSES DELS PRESOS

A ne la retxa dels presos
un bell roser hi ha florit;
son riure de Primavera
tota la celda ha aclarit.

Les roses qu' eran tan blanques
com un dematí d' amor,
eran joia portant joia
al país de la tristor.

Am son ritme de bellesa
tots els fronts ha somrosat,
s' ha aixamplat darrera d' elles
un blau cel de llibertat.

Y 'ls presos, els pobres presos
assedegats d' horitzó
am l' ànima esperansada
n' han cantat una cansó.

Una cansó melangiosa
que ha corprés als viánants:
Les casernes tristes, soles,
feyan eco á n' els seus cants.

Y 'ls viänants aixecaven
els llurs rostres llastimers,
y 's perdien les mirades
per les retxes dels rosers.

Y ells cantaven, ells cantaven
la cansó d' un gran anyor,
y sentien al cantarla
revivarse á un bell amor.

Y era una cansó que deya:
«Passeu vers el Sol, passeu;
no hi floriu al cor dels tristos,
no hi mireu pas, no hi mireu.»

A ne la retxe dels presos
les roses hi han florit;
els presos se les miraven
ab un amor infinit.

Y les roses cada tarde
renovantse y renovant,
s' esfullaven, se marcien,
sobre 'l ritme d' aquell cant.

PARCIVAL, de RICART WAGNER.—Traducció catalana, adaptada á la música per GERONI ZANNÉ y JOAQUÍM PENA.—Ab aquesta obra termina la labor notable que s' imposá la benemérita *Associació Wagneriana*, de traduir al catalá el llibre de tots els dramas musicals del Colós de Bayreuth. L' idea, prenyada d' inconvenients, perque no es menester ponderarla pera compendre la suma dificultat de establir la perfecta correspondencia literaria y prosódica entre dos idiomas alemany y catalá, quan se tracta de obras destinadas al cant, ha sigut realisada felisment per obra de dos factors igualment necessaris, l' inteligencia y l' entusiasme.

Catalunya 's pot enorgullir de possehir el Wagner en catalá, lo qual dona facilitat als filarmónichs, pera seguir vers per vers, las portentosas creacions y penetrar el sentit més íntim de las mateixas, ab sols parar esment en els temas musicals, ab que 'ls traductors han tingut el tino de ilustrar els marges del text.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Contes d' Andersen.—Primera serie.—Traducció de J. Massó Ventós.—Forma part de la Biblioteca popular de *L'Aveng*, y conté algunas de las més triadas narracions del famós y amable contista dinamarqués.

Igualada.—*Festa Major de 1907*.—A pretext del programa de aquesta festivitat, s' ha publicat un volúm elegant que dona una idea perfecta del actual estat de la simpática ciutat de Igualada. Entre molts datos relatius á las industrias en ella més florents s' hi troba condensada una bona guía de la població.

RATA SABIA

AGOST

LAS VINYAS

Entre 'ls pámpols soleyats
guardém els rahims verdosos,
quan ja serán madurats
aquests días serán fosos,

Aquest sol ardent d' estiu
haurá perdut sa puresa
y regnará en cada niu
la tristesa...

Ay de tú, alegre donzell,
si en aytals días de penas
te manqués el ví novell
per inflar de goig tas venas!

Ay de tú, si en el teu cor,
com á dintre d' un sagrari,
no vingués un nou amor
á niarhil...

EL RIU

Magestuósament, amples, tranquilas,
s' extenen per la plana
mas ayguas fecondants,
y mentres vaig fent vía

veig arbres y més arbres
y escolto cants y cants...

Es que jo soch la fresca. Els que no poden
sufrir las alenadas
del estiu xardorós,
s' acoblan á mon pas per rebre vida
y alegres m' acompanyan
al mar que 'm xucla y qu' es per mí la mort!...

ELS BOSCOS

Dessobre las nostras branca
hi baten els raigs del sol
entossudits.

Y nostras branca—boy recremantse
criдан: fugú,
no hi entrareu aquí dins!

Entremitj de nostras branca,
com hi cantan els aucells
de día y nit!...

Y nostras branca—totas joyosas
diuhen: venfu
ab nosaltres á fer níu.

Dessota las nostras branca,
d' amorosos juraments
si n' hem sentit!...

Y nostras branca—á las parellas
parlan així:
Estimeuvos forsa aquí!...

Som els palaus del estíu!
Som els que 'l goig protegím.

ELS CAMPS SEGATS

Y qu' es anyorosa avuy, nostra veu...
Dels días felissos en que dolsament
cantant onejavam al pas de l' oreig
ja no 'n queda res!...

Sufrím en silenci l' oblit de tothom...
Ves qui se 'n recorda del pobre rostoll!...
Donárem al home las espigas d' or
y ara, per ré 'ns voll!

Conreuha la vinya que tot just promet...
Germana ditxosa! Pro no t' envejém;
més tart ó més d' hora patirás també
del nostre torment:
d' anyorament!

LAS CIGALAS

El sol ens ha dat vida,
el sol ens fá vibrar;
donchs endressemlí—el nostre cant!...

Quan ell no tinga forsa
també decandirém;
ab el sol mimva—la nostra veu!...

Companyas, ja que regna
femnos sentir de tots;
fem que ressonin—nostras cansóns!...

Festejém á las vinyas
que 'l ví van madurant;
al riu, als boscos,—y als camps segats!...

A tot lo que germina
y á tot lo que ha dat fruyt;
per xó 'ns crearen,—per xó hem nascut!...

Y quan el sol, ja feble,
no 'ns puga encoratjar...
morím contentas—d' haver cantat!

EL POETA

Tot brunz, tot viu,
sentíu?...
Som á plé estíu!

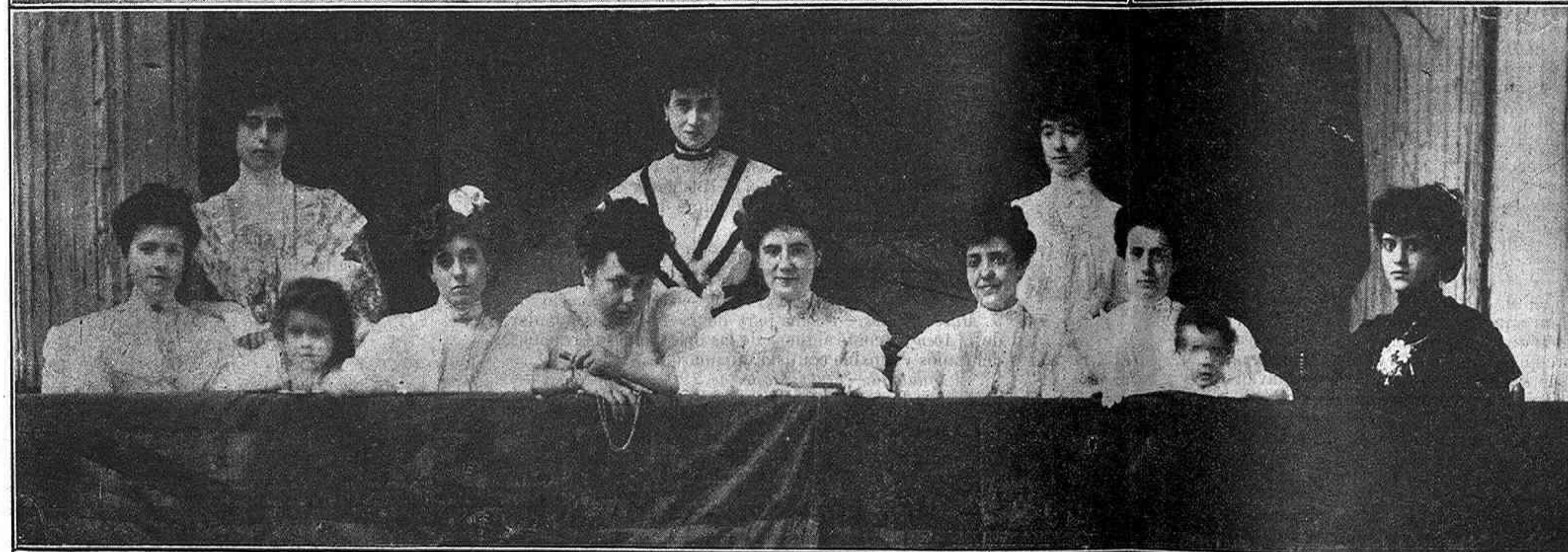
ANGEL MONTANYA

TEATROS

BOSCH

La reaparició de la *María Giudice* ab *L' Africana* al *Bosch* va tenir totas las trassas de un aconteixement artís-

LA SENMANA À CATALUNYA

1. Colonias escolars de Castellar y Tona, reunidas á la plassa d' Ayguafreda. — 2. Colonia escolar de nenas, jugant á la mateixa plassa. — 3. Presidencia de las carreras de cintas celebrada á Sitges durant la Festa major. — 4. Sitges, 23 d' Agost. Inauguració del monument al Dr. Robert. — 5. Vista general del monument, obra del escultor Reynés.

tich. Els nostres filarmònichs dilettanti, que guardavan molt bon recort de la celebrada diva, varen omplir de gom á gom la sala ab ganas de aplaudir, y aplaudiren sense rezels, entregantshi ab tota l' ànima.

Lo mateix en la romanza que en el duo, las pessas culminants de la ópera, las mostrás d' entusiasme del públich arribaren á la ratlla de veritables ovacions.

Que la Giudice domina en absolut la partitura y las situacions del personatge vá demostrarho una vegada més, fent gala de sas affliganadas y entenimentadas facultats d' artista y de cantant.

El senyor Utor vá tenir alguns moments felissos, per lo que els morenos varen premiarli també ab aplaudiments algunas *arrencadas* d' aquellas que constituheixen la seva característica.

Arrodoniren la execució que pot calificarse de notable la Sra. Achilde y el Sr. Romeu, barítono de molta empenta.

TÍVOLI

Dilluns passat tingué lloch la funció de despedida de las germanas Taberner.

Ab tal motiu vá haverhi lo indispensable en aquests cassos: las *consabidas* ovacions, las flors y els *cables*!

A las simpáticas germanas se 'ls vá donar, donchs, una *fraternal* despedida.

CENTRE NACIONALISTA REPUBLICÀ

(de Gracia)

El drama de 'n Burgas *Quadro de Miseria*, que á títul d' ensaig va estrenarse el darrer diumenje, va agradar

BARCELONERÍAS

—¿Entiendes lo que dice ese tipo, Gomez?

—Algo... O nos pregunta qué hora es ó está pidiéndonos un mixto.

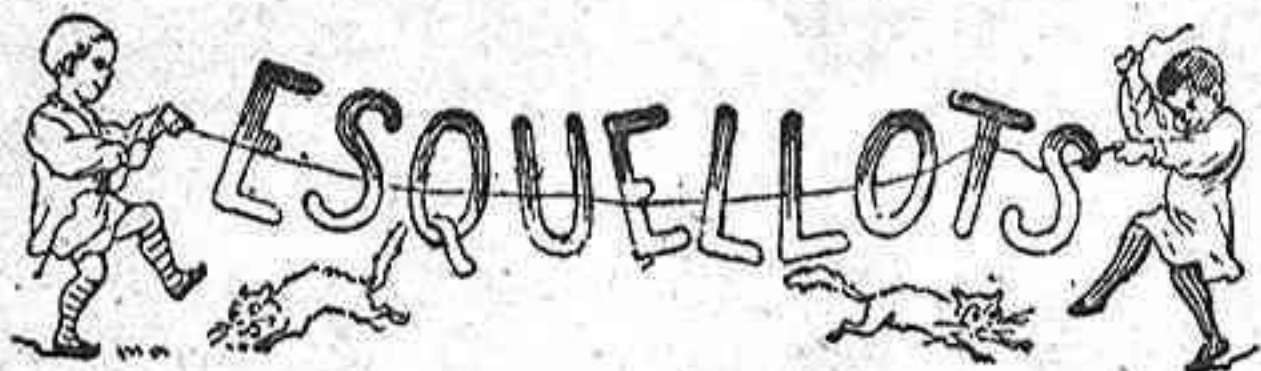
molt á jutjar per las numerosas felicitacions que rebé el nostre amich y els sorollosos aplaudiments ab que 'l públich va acullir sa nova producció.

La nova obreta de 'n Burgas es del género rápit impresionista, y la emoció, que 's desprén més de la acció que del diálech sempre correcte, sobri y plé de vida, perdura en l' ánim del espectador, sugestionantlo y conmoventlo ab la visió de una continuïtat d' escenas prenyadas d' un aclaparador fatalisme no despossehit de edificants ensenyansas.

La execució, salvant las perdonables deficiencias que concorren en una companyia de joves aficionats y en un teatro esquifit, pot calificarse de notable, degut principalment á la encertada direcció. Tant la senyoreta Hernández com els senyors Claramunt, Tort, Nolla y Rojas varen estar constantment en situació, donant el relleu y el color deguts á sos respectius papers.

Y com no hi ha, per ara,
cap nova interessant,
lector amabilíssim...
¡fins la senmana entrant!

N. N. N.

Un libelo infamatori, que 's publica á Barcelona per vergonya de las lletras de motllo, ab els insults y grosseñas á tot *pasto* que estampa en sas columnas mingitorias, dona probas evidents de la pobresa del seu ingeni y del agotament de son cervell esfiligarsat, no vertint may un sol concepte, una sola frase que fassin perdonar la malvolensa de la intenció en gracia á la gracia ó á la travesura de la forma.

La seva ploma, semblant á certas escombretas que s' usan sols en els llochs excusats, n'ó es susceptible de trassar perfils. Per el tal libelo, lo més groixut, lo més indecent, lo més barroer, es el menjar més digne de la seva clientela.

Nosaltres el deixaríam tranquil en la seva feyna especial si algunas vegadas no s' atrevís á invadir la casa del vehí, per apoderarse de lo que ell no té, ni ha tingut may: armas propias y de bona lley pera ferir y fer sanch al adversari.

* * *

Tretze anys enrera recordarà tothom que LA ESQUELLA DE LA TORRATXA entaulá una renyida polémica ab *El Diluvio*, que 'ns obligá á contar la historia de *La Salvadora*, pera confondre als homes que en aquell temps possehían y redactavan la citada publicació.

El fruyt del nostre esforç el recullirem algun temps després, quan els homes contra qui 'ns vejerem obligats á dirigirnos, desaparequeren de la escena, y aquell periódich cambiá radicalment de táctica, fentse digne de ser llegit y apreciat en el concert de la premsa barcelonina, per haver deixat el sistema de las provocacions y haverse dedicat, com se dedica actualment, á la defensa lleal y decent de las ideas.

Tots els lectors d' *El Diluvio* haurán notat aquesta no-

ble evolució, de la qual som nosaltres els primers en felicitárnose'n.

* * *

AVUY LA ESQUELLA DE LA TORRATXA y *El Diluvio*, sens concert previ, ens trobém patrocinant aquest gran moviment de *Solidaritat catalana*, eixit no dels nostres càlculs, sino directament de las entranyas del poble catalá, y aquesta honrada y honrosa coincidencia que s' ha creat expontáneament, sense miras interessadas, que no respón á cap combinació política, qu' es sols pura revelació d' un estat de conciencia, pretén aprofitarla el libelo infamatori pera posar de relleu lo que ell creu indignitat de LA ESQUELLA y *El Diluvio*.

Y en realitat lo que fa ressortir una vegada més es la seva supina mala fé y la seva crassa ignorancia.

Tan sols una *forasteralla* malvada, atiadora de discórdias y fomentadora de la incultura, pot, en la seva ceguera, ignorar y resistirse á apendre que desde l' any 1894 al 1907, han transcorregut tretze anys, y qu' en aquest llarch espay de temps s' han realisat en el personal y en la manera de procedir de la premsa periódica, cambis de tal importancia que, lo qu' en 1894 sigué de gran oportunitat, avuy no tindria rahó de ser.

* * *

Nosaltres, que no tením que arrepentirnos de res de lo que havém escrit, fem aquesta lleal y franca declaració.

Y si algú hi hagués que, no estimantla justa, tingúes la pretensió de creure que LA ESQUELLA DE LA TORRATXA y *El Diluvio*, per sas antigüas diferencias, estavan privats de coincidir may en un ordre determinat d' opinions, li contestaríam que hi ha opinions tan avassalladoras que, per sa propia virtut, s' imposan gloriosament y en absolut per damunt de tota consideració mesquina.

Y si 'n será de forta la opinió de Catalunya, y si 'n tindrà de virtut pacificadora la *Solidaritat catalana*, quan ha arribat á convertir en defensors d' una mateixa causa á elements que avants se combatían y s' odiavan á mort!

Aquests miracles no 'ls compendrà may la *forasteralla* malvada, enemiga de Catalunya que, no essent de la familia catalana, no pot sentir las nostras afeccions; no la compendrán may aquests aventurers, rebuig de las sevas regions natalas, y que aquí no han vingut més que á representar la missió repugnant dels escorpíns y els escorsóns.

Se diu que celebrarem festas pel setembre; y aixó que ja 'l setembre 'l tením com qui diu á sobre.

S' ha fet notar que de las 125,000 pessetas que 's destiná á las festas de juny ne queda un remanent.

Y si aixó es aixís, val la pena de celebrarho.

Jo ho faría, *derribant* la primera pedra de la reforma del casco antich, *colocant* la primera pedra als monuments de 'n Pí y Margall y Mossén Cinto, y exigint en la fatxada de la Casa Gran una lápida commemorativa de que per primera vegada, desde que Barcelona es Barcelona, en una suma pressupostada hi ha hagut sobrants.

¡Un fet inusitat, portentós que ha de servir de admiració á las edats futuras!

L' eminent arquitecte francés Mr. Jouselin ha terminat l' ampliació dels seus treballs d' enllás de Barcelona ab els pobles agregats.

Si nosaltres formessim en el número dels que 's posan frenétichs per haverse confiat á míster Arrow l' encárrech

de organitzar á Barcelona la policia particular, exclamarien:

—¡Quina indignitat, quina vergonya, que un arquitecte francès haja hagut de venir á fer els plans del enllás de la capital ab els pobles del Plá!

Pero com no tenim res que veure ab aquells energúmenos, aplaudim la feyna quan resulta bona, siga qui siga que la realisi.

Y quan l' autor de la mateixa es un extranger, li donem las més expressivas gracias, y fem vots per la prosperitat d' ell y del seu país, y perque algún día el nostre estat de cultura sigui tal que poguem estar á la recíproca.

En qüestions de progrés no concebim més patria que 'l món.

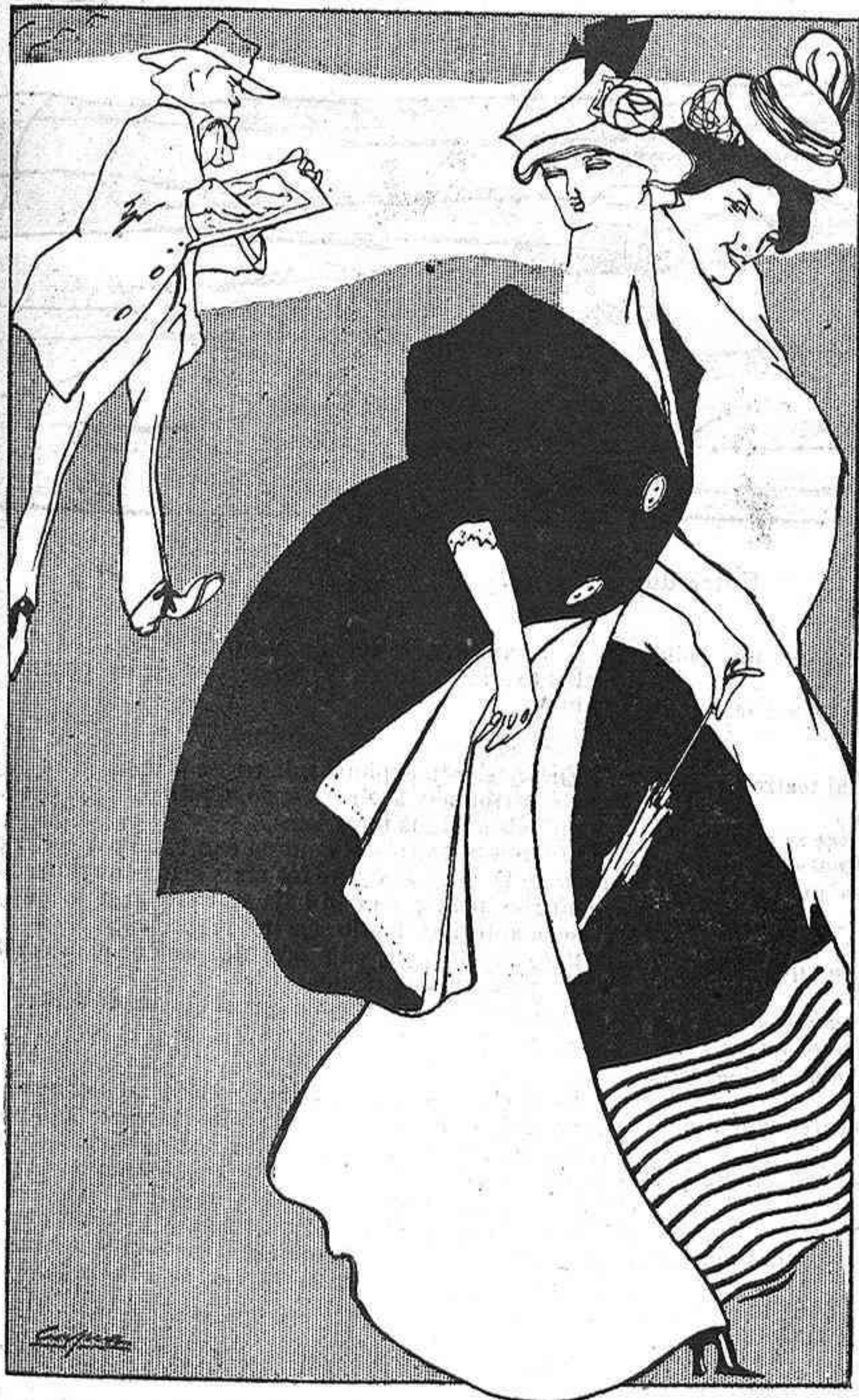
La blanca vila de Sitjes ha inaugurat ja 'l seu monument al Doctor Robert.

¿Y 'l de Barcelona quan s' inaugura?

¿Qué fá la comissió?

Disculpa que vá ferme un individuo de la mateixa.

¿QUÍ TÉ RAHÓ?

—Me sembla que aquest jove dibuixa planos...

—¡Cál Jo més aviat crech qu' estudia curvas.

—Descuidi Sr. Esquellotayre que poch á poch tot anirá venint. El doctor Robert quan era noy vivía á Sitjes, y per aixó allí li han aixecat el monument primer que á Barcelona, ahont no hi vingué sino quan ja fou gran. Tingui calma, y deixil anar creixent.

Barcelona es una ciutat, ahont la vida es cara, y en cambi las diversions resultan baratíssimas.

Lo qual revela que 'l barceloní está ben divertit per partida doble.

Sobre 'l particular, diu un cronista de *La Vanguardia*: «De aquí que á las classes treballadoras de Barcelona careixen á voltas de lo necessari, no poden dir, en cambi, que 'ls hi falti lo supérfluo.

«Els hi succeheix lo que á la familia de un cert bolsista que vá quebrar, y com l' home no podía donar als seus fillets més qu' escudella y carn d' olla, s' entengué ab un organiller pera que, al arribar el moment del biftech ab patatas comensés á tocar. La quitxalla corria al balcó y ja no pensava en l' entrant.»

Aquest qüento, ab perdó del cronista resulta algún tant inverossímil.

Perque un bolsista tan rich en recursos, enginyosos, casi no 's comprén que pogués quebrar.

Llegeixo en un periódich extranger qu' es tan gran el consum de caragols que 's fá á Fransa, que 'ls mateixos comerciants de aquest article han resolt demanar al govern que durant un any declari vedada la cassa y captura de caragols, temerosos de que, si no 's pren una providencia seria, desapareixerá l' especie de la fauna francesa.

¿Y com se las arreglarían els francesos sense caragols?

Resposta de un ferrater:

—Aixó ray: que menjin puntas de París.

El Progreso, ab aquell salero que 'l caracteriza, 's burla de la acullida que, segons ell, han tingut al Ampurdá dos diputats solidaris.

Faltats nosaltres de noticias directas que 'ns permetin formar concepte exacte de la acullida en qüestió, desde luego suposém que no degué ser tan entusiasta y afalagadora com la que l' ex-redemptor alcansá temps enrera á Rubí.

¿Veritat, don Alacandro?

Acabo de llegirho en un senmanari lerrouxista y estich verdaderament encantat.

«Todo propagandista que suba á una tribuna ó escrito que coja la pluma para decir al pueblo que es preciso mucha ilustración, mucha cultura, tolerancia y respeto, ó es un vividor ó un traidor.»

Ara comprench perque el *amigo del obrero*, pera no passar per traydor ni per vividor, evita ab el més escrupulós cuydado la propaganda de tan perniciosas ideas.

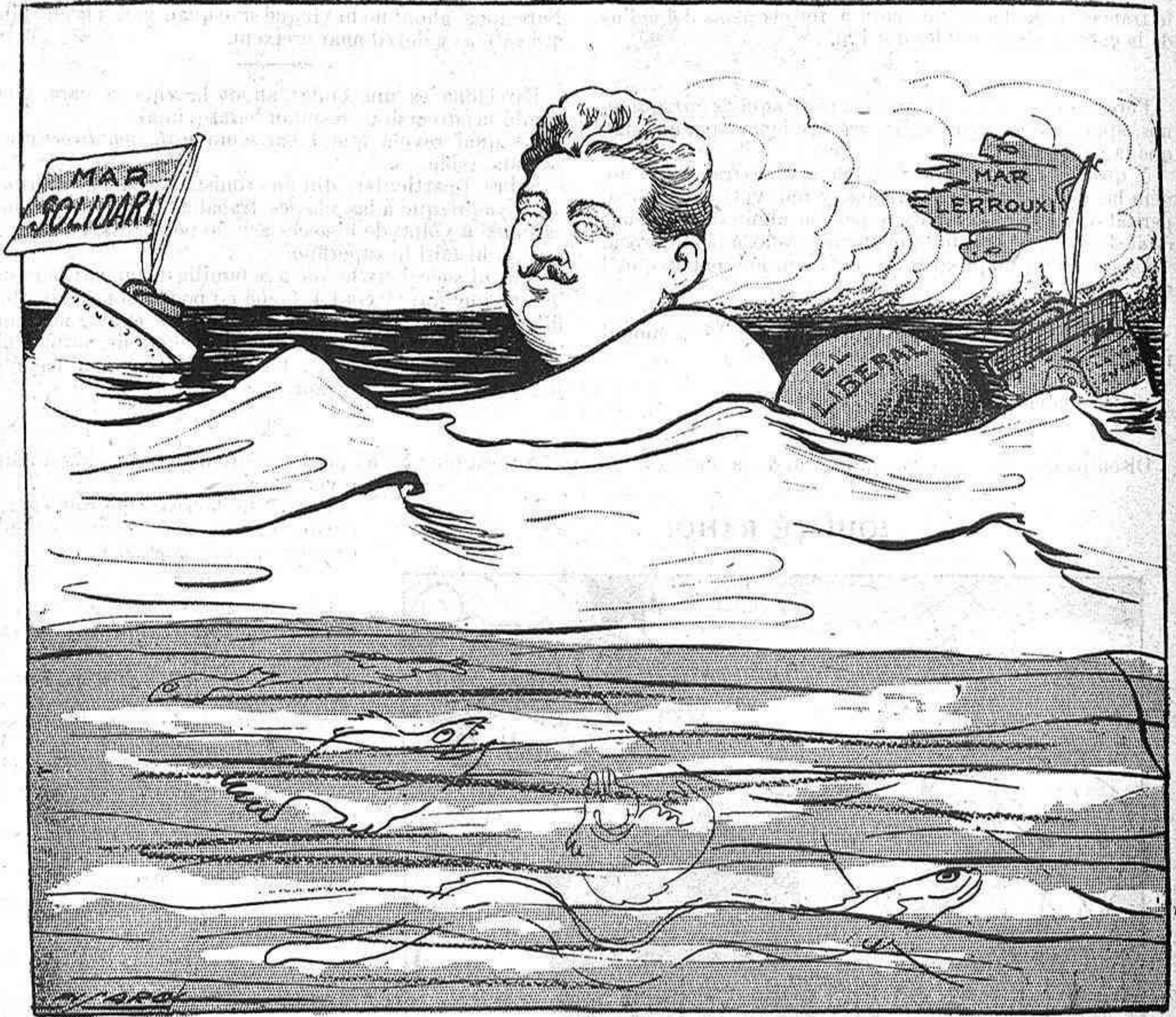
¿Saben lo que, segons l' aludit periódich, se li ha de predicar al poble, en lloch de tolerancia, ilustració, cultura y demás tonterías semblants?

Ab admirable senzillés ho sintetisa en dugas ratllas:

«Las naciones no se salvan con libros ni con lágrimas, sino con sangre.»

Del fetje no 'n dfu res: sanch sola.

EL BANY DE DON JESÚS

Entre dugas ayguas.

Pero, respongui ingénuament l' autor de tan bella recepta:

¿Vol dir que una mica de cebeta no hi aniria com l' anell al dit?

Referintse al últim *meeting* perpetrat al teatro Condal, escríu el senmanari dels *hermanos* Ulled:

«Hicimos la afirmación de que el *meeting* se celebraría, y el *meeting* se ha celebrado como quisimos que fuese; ordenadamente, rebotante de público y sin que hubiese la más pequeña nota de discordancia.»

¡Hola hola!...

La confessió es preciosa; tan preciosa, que porta als llabis una naturalíssima pregunta.

Si aquest *meeting* vá celebrarse *ordenadamente* porque vostés varen volguer que fos aixís, ¿cóm es qu' en l' anterior hi havia hagut desordre, y garrotadas, y dos ferits y un mort?

¿Que també vá ser aixís porque vostés varen volguerho?

¡Cielos!... S' ha de procurar que la noticia circuli y 's difundeixi.

¿No n' han sentit parlar encare?

El concejal senyor Oliva s' ha presentat á la Comissió de Foment.

Y una volta al davant de la Ilustre Comissió, el regidor lerrouxista ha obert la boca y ha demanat...

¿Saben qué ha demanat?

Que 's fassi un forat al peu d' una font del carrer de Girona, á fi de que l' aygua que vessa no quedi allí estancada.

¡Y encare dirán que 'ls edils lerrouxistas no s' interesan per la prosperitat de Barcelona!...

¡Un forat!... ¿Els sembla poch?...

Fent forats, y forats y forats... s' acaba per fer una flauta.

Encare s' está explotant, la frase «*Cayga quien cayga*» que s' atribuheix al Sr. Ossorio, á propòsit del descobriment dels atentats terroristas.

Ignorém nosaltres si aquesta expressió vá sortir de la boca de D. Angel, y si no fos aixís deuria cuytarse á desmentirho, pera que no hi haja qui pretenga menoscabar la seva autoritat, fentlo servir de *tapa-bruts*.

Pero, si en efecte, vá preferirla, está en el cas de ferla bona, posantla en práctica.

Sapiguém de una vegada qui es que ha de caure.

Lo que no 's pot consentir per més temps es que 'ls inventors de novelas y fantasias fassin servir aquesta expressió de recurs pera fer bobejar al públich, senyalant lo que no poden determinar, y sembrant á mans plenas tota mena de acusacions vagas y de odiosas insidias.

Per lo tant Sr. Ossorio, ja ho sab, á tal punt han arribat las cosas que ja té l' obligació ineludible de practicar l' adagi de la séva terra: «*O herrar, ó quitar el banco.*»

L' higiene tan descuidada entre nosaltres, ha alcançat en altres païssos un refinament extraordinari.

L' Ajuntament de Praga ha prohibit l' us de faldillas ab rossech en atenció als microbis de la tuberculosis que poden alçar al escombrar els carrers. Y aquí, en cambi, encare que no hi hagués faldillas llargas, tenim els ca-

rrers tan bruts, tan plens de pols, que las ventades bastan per envenenar á tots els vehins de la ciutat.

En un' altra població de la mateixa Bohemia, Chrudin, el Consell municipal ha publicat un edicte invitant als homes á saludar ab la má ó ab una inclinació de cap, guardantse de llevar 'l barret, desde setembre á abril, al objecte d' evitarse 'ls refredats.

Aprenghin, aprenghin els nostres regidors á mirar per la salut dels seus administrats.

El Sr. Sanllehy, que 's troba actualment á Luchon, desitjant fernes participar de las sevas fruicions artísticas, ha interessat á la excelent actriu francesa Mme. Silvain y als seus dignes companys, á venir á Barcelona, durant el pròxim mes d' octubre pera representar las tragedias de Sófocles: *Efigenia y Electra*, tal com se posan á Tolosa y en aquella encisadora estació balneàrica, al ayre lliure, en lo que 'ls francesos ne diuhen *Teatre de la Natura*.

Al efecte indica que podria utilisarse 'l Parch-Güell. La idea es encisadora y es d' esperar que las personas de possibles li farán l' honor que 's mereix, basta que l' haja iniciada el Sr. Sanllehy, home de gust refinat, y qu' en aquest punt trassa el camí que han de seguir las classes acaudaladas de Barcelona, pera demostrar que tenen diners—cosa ja sabuda—y que tenen ademés bon gust—lo qual no sempre saben posarho en evidencia.

En la sessió municipal de la senmana passada, els regidors lerrouxistas encarregats de combatre la vinguda á Barcelona del detective inglés mister Arrow, van fer un tristíssim paper. Está vist que no es lo mateix desbraguetarse en un *meeting* ó desbarrar desde las columnas d' un periódich, ó anar á havérselas cara á cara, en plena sessió pública, ab els que poden confondre'ls, contestant á las sevas impertinencias.

Un kabileny prou se 'n queixava d' aquesta obligada prudencia.

CONSOLATRIX AFLICTORUM

—No estiguis trista, dona!... Ja 'n farém uns nosaltres de Jochs florals. Premiarém á n' en Caimitu y ell t' elegirá reyna de la festa.

—Si lo que fem nosaltres ab las grapas—deya—els regidors ho han de desfer ab la qua, casi valdria més esquarlos.

Y tenia rahó, els regidors lerrouxistas ja fa temps que han deixat de tenir el *alma en los pantalones*.

Dintre de pocas senmanas l' Ajuntament recobrará la filosofia que havia perdut. El Sr. Valentí 's torna á deixar la barba, que li surt més reforsada que la que tenia.

El Lombroso del Municipi sense barba ens feya l' efecte de don Alacandro sense cinta en el jipi.

Fins que la barba y la cinta tornin á aparéixer Barcelona está en perill d' entristirse. Els pallassos de la política lerrouxista sempre fan falta.

Xascarrillo de postres:

Una senyora molt tocada y posada en qüestions d' etiqueta, portant dol per una desgracia de familia y haventli aconsellat el metje 'ls banys de mar, deya suspirant:

—No sé pas com ferm'ho. ¡Si á lo menos el Mar Negre fos més prop d' Espanya!

NOTAS DE CASA

Hem rebut els programas de las Festas majors del Arbós y de Vilafranca del Panadés, el Cartell d' un *Concurs de Sardanistas* que tindrà lloch á Olot el 10 del vinent Setembre y una atenta comunicació del *Centre Nacionalista Republicá* de Sant Gervasi, participantnos la constitució de la Societat y fentnos saber, ademés, que 'l dia 15 de Setembre á las 10 del matí celebrará la seva sessió inaugural.

A ELLA

Compromís vaig demanarte
perque 't casessis ab mí

y ab tot vares conformarte
contestant al punt que sí.

Dos grans íntims amichs meus
sens l' un del altre saberho
varen postrarse als teus peus
y al igual que jo van ferho.

Tu sens tenir cap empaig
vas mostrarte igual que ab mí,
mes com no era 'l primé ensaig
també digueres que sí.

Com ja t' he dit que som grans,
y que som íntims amichs,
l' un al altre ha dit sos plans
y hem trobat els embolichs.

Consti que no n' has tret res
y que no quedém burlats;
que ha sigut ben al revés
perque *tots tres* som casats.

EUDALT MAS

QÜENTOS

Una senyora que té gran empenyo en instruhir á la seva filla, aprofitant al efecte totas las ocasions, li diu mostrantli un vestit de seda que té á punt d' estrenar:

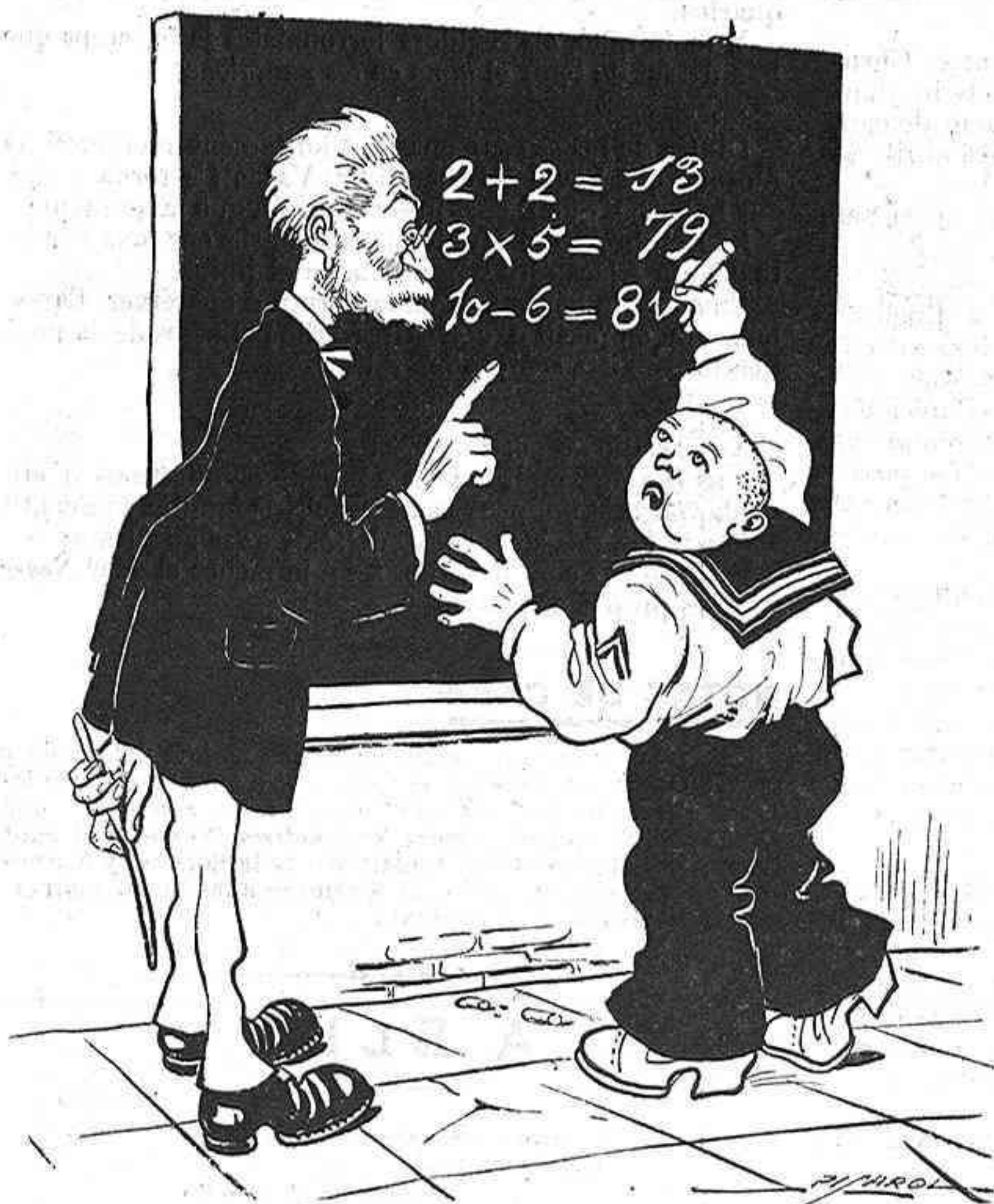
—A veure, filla, si sabs quin es l' animal humil y insignificant en apariencia, gracias al qual podré portar aquest vestit?

La noya ab ayre de triomf:

—El papá.

Un pintor té un modelo una mica massa aficionat á la beguda.

EL MAL EXEMPLE

—¿Pero d' ahont l' has treta aquesta manera de fer comptes?
—D' un diari que tenim á casa, que li diuhen *El Pugreso*.
Allí totas las operaci6ns se fan aixís.

Un dia compareix al taller borrarxo com una sopa. Y 'l pintor li diu:

—Vaja, mestre, ja 'us ne podeu anar, que jo no 'n pinto d' homes ab mantellina.

—Jo—diu una senyora—tinch la costúm de fer las mevas visitas quan el temps es molt hermós.

—Está clar: sempre es més agradable.

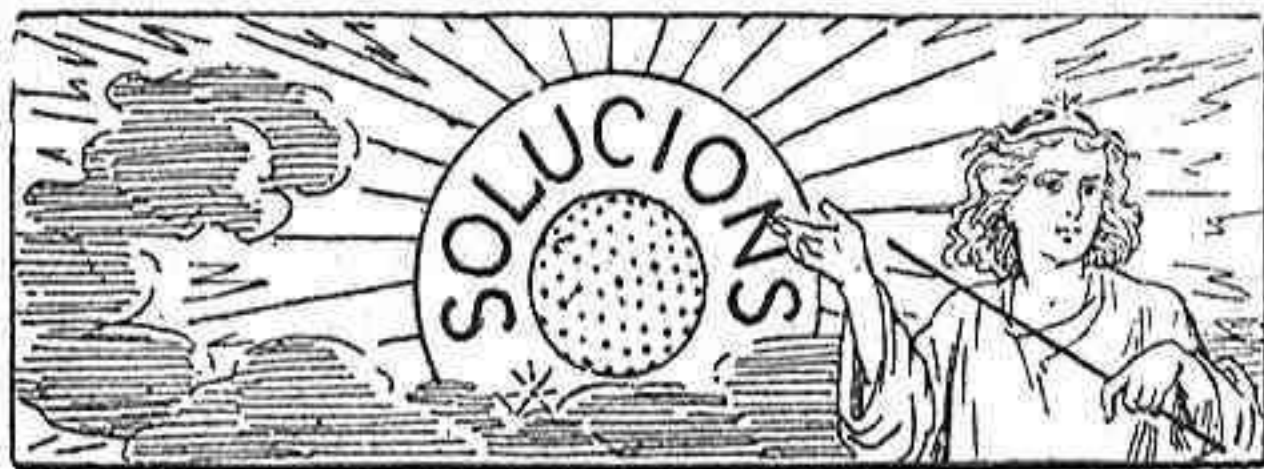
—Sí, perque quan fa bon temps, la gent á qui 's va á visitar, regularment es á passeig.

Curació radical.

Un inválit que té dos camas de fusta está sufrint un mal de cap terrible.

El metje l' examina detingudament y li diu molt serio:

—Aixó no es res. Avuy avants de ficarse al llit, prengui un bany de peus.

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Ca-ro-li-na*.
- 2.ª MUDANSA.—*Jardí—Jordi*.
- 3.ª TARJETA.—*El dinero y el trabajo*.

- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Sadurní*.
- 5.ª CONVERSA.—*Magi*.
- 6.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Pe-ralta*.

TRENCA-CAPS

XARADA

Ab son *prima repetida*
en Rafel á *Tot* marxá
per anarhi á disfrutá
dos mesos de bona vida.
Dos horas feya que hi era
quan *tres* pujá á un *hu-dos*
y al ser á dalt, el talós
caygué de part de darrera.

ANTONI FELIU

ANAGRAMA

Es deya que de *Total*
molts obrers hi havia en *tot*
pro ha resultat una bola
puig de vritat no hi ha un mot

ALBERTET DE VILAFRANCA

TARJETA

E. MARIAL

ORÁN

Formar ab aquestas lletas, deguda-
ment combinadas, el títul de una aplau-
dida sarsuela castellana.

R. A. (a) PAU DE LAS CALSAS CURTAS

INTRÍNGULIS

A. E. I. O. U.

Ab tres consonants y aquestas cinch
vocals formar un nom d' home; y ab las mateixas vocals
y tres consonants distintas formar un nom de dona.

ELADI

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Nom d' home.
- 1 2 3 1 2 3 2.— > de dona.
- 3 5 1 7 3 4.— > d' home.
- 3 5 6 7 8.— >
- 4 5 3 4.—Aucell.
- 3 8 2.—Festa carnavalesca.
- 1 7.—Animal.
- 3.—Consonant.

MOKA SOKA Y C.^a

GEROGLÍFICH

: : +

E.

AI HOME

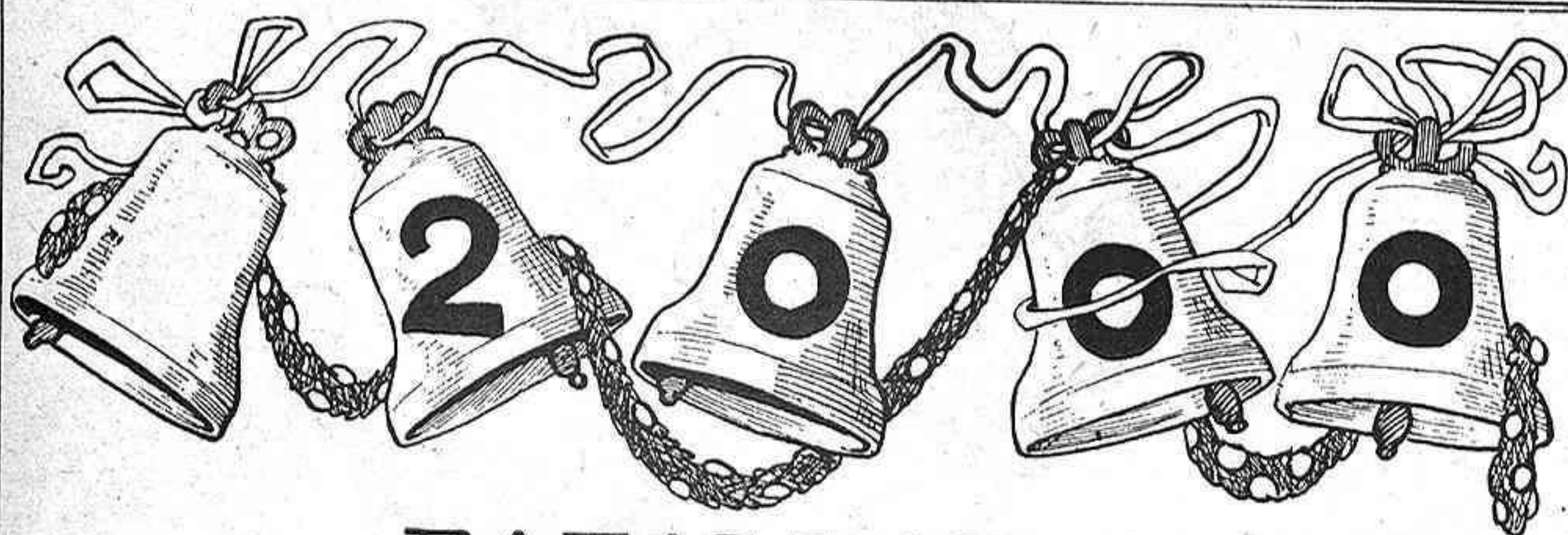
+
LA.

UN VEHÍ DEL PRAT

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

BATALLADAS

haurá donat el dia 7 de Setembre

EL POPULAR SENMANARI

LA CAMPANA DE GRACIA

¡37 anys de vida, 37 anys!

Mes de **50 autors** han col·laborat en aquest

NÚMERO VERDADERAMENT EXTRAORDINARI

que vindrá á ser un resúm - històrich - polítich,
atapahit de interessants anécdotas.

¡20 planas de ilustració y text!

MAGNÍFICA CUBERTA ALEGÓRICA
EN COLORS

Original del eminent pintor catalá RAMÓN CASAS

Un devassall de prosa y vers, tot firmas reconegudas

¡APROP DE UN CENTENAR DE ILUSTRACIONS!

La aparició del número 2,000 de LA CAMPANA

SERÁ UN ACONTEIXEMENT ARTÍSTICH-LITERARI

Preu del número: UN RAL

¡¡LA SENMANA QUE VÉ SORTIRÁ!!

